

Prof. uczelni dr hab. Anna Klim-Klimaszewska
Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny
Instytut Pedagogiki
ul. Żytnia 39
08-110 Siedlce

Recenzja
rozprawy doktorskiej mgr Moniki Semik
pt. Tworzenie warunków dla rozwoju prawidłowej intonacji mowy i śpiewu dzieci
w wieku przedszkolnym
przygotowanej pod kierunkiem prof. dr hab. Bożeny Muchackiej
oraz promotora pomocniczego dr Jolanty Sajdery

Recenzja została sporządzona w związku z Uchwałą Rady Dyscypliny Pedagogika z dnia 13 czerwca 2022 r.

Uwagi wstępne

Głównym celem wychowania przedszkolnego jest rozwój dziecka. Jest on rozumiany całościowo, we wszystkich warstwach osobowości, a zadaniem przedszkola jest jego stymulowanie i ukierunkowywanie. Zgodnie z podstawą programową wychowania przedszkolnego, dziecko przygotowane do podjęcia nauki w szkole eksperymentuje rytmem, głosem, dźwiękami i ruchem, rozwijając swoją wyobraźnię muzyczną; słucha, odtwarza i tworzy muzykę, śpiewa piosenki, porusza się przy muzyce i do muzyki, dostrzega zmiany charakteru muzyki, np. dynamiki, tempa i wysokości dźwięku oraz wyraża ją ruchem, reaguje na sygnały, muzykuje z użyciem instrumentów oraz innych źródeł dźwięku; śpiewa piosenki z dziecięcego repertuaru oraz łatwe piosenki ludowe; chętnie uczestniczy w zbiorowym muzykowaniu; wyraża emocje i zjawiska pozamuzyczne różnymi środkami aktywności muzycznej; aktywnie słucha muzyki; wykonuje lub rozpoznaje melodie, piosenki i pieśni, np. ważne dla wszystkich dzieci w przedszkolu, np. hymn przedszkola, charakterystyczne dla uroczystości narodowych (hymn narodowy), potrzebne do organizacji uroczystości np. Dnia Babci i Dziadka, święta przedszkolaka (piosenki okazjonalne) i inne; w skupieniu słucha muzyki. Ale, jak słusznie zauważa Doktorantka we wstępie, edukacja muzyczna to nie tylko czyste i ładne śpiewanie, dokładność wykonania linii melodycznej czy prawidłowa emisja głosu. Edukacja muzyczna nieodłącznie wiąże się z intonacją, czyli z prawidłowym i pięknym mówieniem, tonem i melodią mowy wyznaczaną przez akcenty, rytm, melodię czy sens wypowiedzi.

Praktyka pedagogiczna pokazuje, że nauczyciele przedszkoli nie są odpowiednio przygotowani do prowadzenia zajęć muzycznych, co skutkuje niską efektywnością w rozwijaniu zdolności muzycznych dzieci.

W świetle powyższego Doktorantka podjęła trudne wyzwanie określenia warunków sprzyjających rozwojowi prawidłowej intonacji mowy i śpiewu dzieci w wieku przedszkolnym.

Uzasadniając wybór tematu badań wskazała na fakt, że w procesie umuzykalnienia zbyt mało uwagi poświęca się rozwijaniu prawidłowej intonacji jako składowej rozwoju głosu dziecka oraz brak badań dotyczących intonacji, które prowadziliby muzycy-pedagodzy.

Podjęcie przez Doktorantkę badań należy uznać za zasadne zarówno dla teorii, jak i dla praktyki pedagogicznej, a szczególnie dla edukacji przedszkolnej.

Dlatego też Doktorantce należy się uznanie za podjęcie tak ambitnego i złożonego tematu.

Ocena struktury pracy

Przedstawiona do oceny rozprawa doktorska liczy 345 stron wydruku komputerowego. Ma formę opracowania o układzie klasycznym dla tego typu prac. Na strukturę rozprawy składają się 2 części. Część 1 zawiera 5 rozdziałów o charakterze teoretycznym, zaś część 2 zawiera 4 rozdziały o charakterze praktycznym. 7 rozdziałów podzielonych jest na podrozdziały (2, 3, 4, 5, 6, 7, 8). Po każdym rozdziale następuje podsumowanie. Strukturę pracy uzupełniają: wprowadzenie, zakończenie, bibliografia, spis tabel i wykresów oraz aneks.

Wprowadzenie liczące 2 strony zawiera tło powstania koncepcji rozprawy, uzasadnienie wyboru tematu, omówienie konstrukcji pracy.

Część pierwsza zawiera przegląd literatury przedmiotu.

Rozdział pierwszy liczy 4 strony. Doktorantka przedstawiła w nim tematykę fundamentalnych założeń i idei edukacji muzycznej dzieci w wieku przedszkolnym. Zdefiniowała pojęcia bezpośrednio związane z pedagogiką muzyki oraz pojęcia kluczowe dla pedagogiki, to jest edukacja i wychowanie.

W rozdziale drugim, na 11 stronach, Doktorantka omówiła systemy wychowania muzycznego Emila Jacques-Dalcroze'a, Carla Orffa i Zoltana Kodalya. Każdemu systemowi poświęciła jeden podrozdział. Omówione koncepcje edukacji muzycznej opracowane zostały w XIX wieku, ale są one ciągle aktualne i współcześnie także znajdują miejsce w programach nauczania muzyki.

Liczący 20 stron rozdział trzeci zawiera przegląd współczesnych metod edukacji muzycznej dzieci. Poszczególne podrozdziały Doktorantka poświęciła na omówienie takich metod, jak: Polska Pluralistyczna Koncepcja Wychowania Muzycznego, Krakowska Koncepcja Wychowania Muzycznego, Metoda Edwina Gordona, Metoda aktywnego słuchania muzyki Batii Straus, Metoda logorytmiki. Są to metody oparte na wielostronnym działaniu muzycznym, bogatym w różnorodne formy aktywności muzycznej dziecka,

W rozdziale czwartym, w pięciu podrozdziałach na 33 stronach, przedstawiono próbę spojrzenia na intonację w kontekście zależności pomiędzy mową a muzyką, opisano intonację jako składową rozwoju głosu i mowy dziecka oraz jego rozwoju muzycznego i wokalnego. Podjęto w nim również tematykę psychologicznych aspektów uzdolnienia muzycznego a także możliwości kształtowania aparatu wokalnego dziecka w wieku przedszkolnym.

Rozdział piąty, liczący 15 stron, omawia pedagogiczne determinanty prawidłowej intonacji mowy i śpiewu dziecka. W pierwszym podrozdziale zwrócono uwagę na środowisko przedszkolne i warsztat pracy nauczyciela edukacji muzycznej, a w szczególności na przygotowanie merytoryczne, umiejętności muzyczno-metodyczne oraz zalecany model pracowni edukacji muzycznej. W podrozdziale drugim skupiono się na roli środowiska

rodzinnego w rozwoju muzycznym dziecka, gdyż to właśnie dom rodzinny staje się dla dziecka pierwszą szkołą, a rodzice pierwszymi nauczycielami.

Część druga pracy poświęcona jest perspektywom tworzenia warunków dla rozwoju prawidłowej intonacji u dzieci 6-letnich. Rozpoczyna ją rozdział szósty, w którym w ośmiu podrozdziałach na 35 stronach poruszono kwestie podstaw metodologicznych badań własnych. W rozdziale tym zostały określone wszystkie elementy procesu badawczego: przedmiot i cel badań, problemy badawcze i hipotezy robocze, zmienne i wskaźniki, metody, techniki i narzędzia badawcze, metody analizy materiału badawczego, charakterystyka badanej grupy, organizacja i przebieg badań. Każda z tych części została opisana w sposób jasny i przejrzysty, pokazuje drogę, jaką przeszła Doktorantka, aby osiągnąć zamierzony cel badawczy.

W rozdziale siódmym, liczącym 116 stron, dokonano analizy i prezentacji wyników własnych badań eksperymentalnych. W kolejnych 4 podrozdziałach omówiony został poziom zdolności muzycznych dzieci, poziom ich umiejętności intonacyjnych, a także zależności pomiędzy zastosowaniem programu „Z intonacją za pan brat” a rozwojem zdolności muzycznych i rozwojem umiejętności intonacyjnych dzieci w wieku przedszkolnym.

Rozdział ósmy, liczący 54 strony, poświęcony został na przedstawienie wyników badań dotyczących pedagogicznych uwarunkowań prawidłowej intonacji mowy i śpiewu dzieci w wieku przedszkolnym. Analizie poddano kwestionariusz wywiadu z nauczycielem przedszkola, kwestionariusz ankiety dla rodziców, frekwencję dzieci na zajęciach eksperymentalnych oraz dokumentację przedszkolną.

Rozdział dziewiąty to 12-stronicowa dyskusja nad wynikami badań eksperymentalnych dotyczących tworzenia warunków dla rozwoju prawidłowej intonacji mowy i śpiewu dzieci w wieku przedszkolnym. Doktorantka odwołała się do takich autorów, jak: Barbara Kamińska zajmująca się kompetencjami wokalnymi dzieci, Maria Przychodzińska i Barbara Dymara zajmujące się tematyką kształcenia głosu, czy Jadwiga Uchyła-Zroski, która prowadziła badania nad głosem dziecięcym i jego specyfiką.

Ostatni rozdział dziesiąty, liczący 6 stron, to wnioski dotyczące stosowania programu „Z intonacją za pan brat” w edukacji muzycznej dzieci w wieku przedszkolnym. Doktorantka przedstawiła tu wnioski końcowe wynikające z analizy zgromadzonego materiału badawczego, a także rekomendacje, które mogą stanowić inspirację do refleksji dla nauczycieli przedszkoli, jak i dla badaczy interesujących się tematyką rozwoju prawidłowej intonacji u dzieci.

Zakończenie rozprawy jest niewielkie, liczy bowiem niecałe dwie i pół strony, ale należy przyznać, że Doktorantka zwarła w nim syntetyczne podsumowanie wyników badań. Na podstawie przeprowadzonej analizy wyników badań formułuje trafne refleksje końcowe. Po pierwsze, wychowanie muzyczne w przedszkolu należy oprzeć o dobrze przygotowany program zajęć muzycznych, uwzględniający działania odtwórcze, twórcze oraz percepcyjne. Po drugie, edukację muzyczną dzieci powinien prowadzić nauczyciel odpowiednio do tego przygotowany nie tylko pedagogicznie i psychologicznie, ale przede wszystkim posiadający wiedzę i umiejętności muzyczno-metodyczne. Po trzecie, rodzice powinni odpowiedzialnie podchodzić do rozwijania potencjału muzycznego dzieci, bowiem od ich działań zależy motywacja dzieci do uczenia się muzyki i rozwijania muzycznych pasji.

Baza źródłowa recenzowanej rozprawy jest bardzo duża, liczy 201 pozycji, w tym 13 w języku obcym. Doktorantka wykazała się znajomością najnowszej literatury przedmiotu, o czym świadczą 43 pozycje z ostatnich 10 lat (2013-2022).

Ponadto praca zawiera 116 tabel i 137 wykresów, które stanowią uzupełnienie dla prezentowanych treści. Ich liczba jest adekwatna do zamieszczonych informacji. Znajdują się we właściwych miejscach.

W aneksie znajdują się 4 załączniki stanowiące narzędzia badań: 1) Test krótkich prób zdolności muzycznych Jana Horbulewicza i Zbigniewa Janczewskiego – arkusz odpowiedzi, 2) Sprawdzian Muzyczne zagadki melodyczne i rytmiczne – arkusz odpowiedzi, 3) Ankieta dla rodziców dotycząca przekonań na temat wpływu muzyki na rozwój dziecka, 4) Kwestionariusz wywiadu z nauczycielem przedszkola dotyczący tworzenia warunków dla rozwoju intonacji mowy i śpiewu dzieci w wieku przedszkolnym.

Podsumowując, struktura rozprawy jest logicznie poprawna i odpowiada jej tematowi. Praca została poprawnie i starannie opracowana, dowodzi dobrej znajomości badanej problematyki. Treści rozdziałów i podrozdziałów są adekwatne do ich tytułów i przyjętej struktury. Staranność w utrzymaniu właściwej struktury rozprawy sprzyja zrozumieniu jej treści oraz zaobserwowaniu zgodności z założeniami metodologicznymi.

Ocena metodologii badań własnych

Założenia metodologiczne rozprawy zostały zawarte w rozdziale szóstym rozprawy zatytułowanym Metodologiczne podstawy badań własnych. Prowadzone przez Doktorantkę badania wpisują się w strategię opisowo-normatywną, która wymaga zastosowania metodologii badań pedagogicznych, obejmującej sposoby przygotowania i prowadzenia badań naukowych na gruncie pedagogiki, opracowania ich wyników, budowy systemów naukowych oraz utrwalenie w mowie i w piśmie osiągnięć pedagogiki naukowej.

Zgodnie z tą procedurą badawczą Doktorantka prawidłowo określiła przedmiot badań, którym uczyniła zjawisko intonacji mowy i śpiewu, jako jeden z komponentów prawidłowego rozwoju muzycznego dzieci 6-letnich. Sformułowała trzy cele główne: poznawczy, eksploracyjny oraz aplikacyjny. Z tak sformułowanych celów głównych wyprowadziła pięć celów szczegółowych.

Sformułowane przez Doktorantkę cele były podstawą do określenia problemów badawczych. Doktorantka wyodrębniła dwa główne problemy badawcze, które zostały doprecyzowane w problemach szczegółowych. Skuteczne przeprowadzenie badań naukowych wymaga, oprócz sformułowania problemów badawczych, także wysunięcia hipotez roboczych. Zgodnie z postawionymi problemami badawczymi Doktorantka sformułowała dwie hipotezy główne oraz odpowiednie hipotezy szczegółowe.

Bliski związek z problemami i hipotezami mają zmienne i wskaźniki. W swoich badaniach Doktorantka prawidłowo określiła zmienne zależne i niezależne oraz ich wskaźniki.

Zgodnie z przyjętą strategią badań za główną metodę Doktorantka przyjęła eksperyment pedagogiczny, w którym zdolności muzyczne badała za pomocą Testu krótkich prób zdolności muzycznych a umiejętności intonacyjne za pomocą sprawdzianu Muzyczne zagadki melodyczne i rytmiczne. Ponadto pomocniczo Doktorantka wykorzystwała w badaniach technikę sondażu diagnostycznego, w której narzędziami były: kwestionariusz wywiadu z nauczycielem, kwestionariusz ankiety dla rodziców, analiza dokumentacji przedszkolnej. Należy tu stwierdzić, że o ile eksperyment pedagogiczny, testy, ankieta oraz kwestionariusze wywiadu i ankiety zostały opisane zgodnie z metodologią badań pedagogicznych Tadeusza Pilcha, o tyle sondaż diagnostyczny został niepoprawnie zaliczony do technik badawczych, wywiad do metod gromadzenia danych a analiza

dokumentów do narzędzi badawczych. W przypisie 338, 339, 343, 348 Doktorantka powołuje się na publikację Tadeusza Pilcha i Teresy Bauman pt. Zasady badań pedagogicznych. Strategie ilościowe i jakościowe, Wyd. Żak, Warszawa 2010, s. 79-80, 92, 96. Autorzy tej publikacji sondaż diagnostyczny zaliczają do metod badawczych, natomiast wywiad i analizę dokumentów do technik. Wynika to z faktu, że Doktorantka powoływała się na różnych autorów, zamiast przyjąć klasyfikację metod, technik i narzędzi badawczych według jednego metodologa.

Rozdział metodologiczny kończy charakterystyka badanej grupy, która do badań została dobrana celowo oraz organizacja i przebieg badań, które zorganizowane zostały zgodnie z procedurą badawczą.

Reasumując, w recenzowanej pracy wykorzystano metodologię właściwą dla pedagogiki. Dobór procedury badawczej należy uznać za prawidłowy. Sformułowane główne problemy badawcze są spójne z zarysowanym przedmiotem badań, a problemy szczegółowe są udaną próbą doprecyzowania zakresu badań. Metody badawcze zostały trafnie dobrane, ale występuje kilka błędów w ich klasyfikacji. Opis i omówienie przebiegu badań poprawne. Mimo pewnych niedociągnięć, w zakresie metodologii praca odpowiada wymogom określonym dla rozpraw doktorskich.

Ocena merytoryczna

Problematyka rozprawy doktorskiej mieści się w dyscyplinie pedagogika. Dotyka ważnych dla pedagogiki przedszkolnej poszukiwań badawczych, wspierających działania praktyczne, pozwalające na wprowadzanie innowacji pedagogicznych do edukacji przedszkolnej w zakresie rozwoju prawidłowej intonacji mowy i śpiewu dzieci.

Treści zostały odpowiednio umieszczone w rozdziałach i podrozdziałach. Odpowiadają one tematowi określonymu w tytule pracy oraz w tytułach poszczególnych rozdziałów i podrozdziałów. Wszystkie części zostały przygotowane rzetelnie, z wykorzystaniem szerokiego wachlarza literatury specjalistycznej, zarówno polskiej, jak i obcojęzycznej.

Rozprawa stanowi dojrzałą analizę problematyki, która jest przykładem opisu rzadko występującym w piśmiennictwie krajowym. Dlatego przygotowanie w rozprawie pięciu rozdziałów teoretycznych oraz czterech rozdziałów badawczych ma merytoryczne uzasadnienie.

Swoje analizy naukowe Doktorantka przeprowadziła w kontekście poszukiwań warunków dla rozwoju prawidłowej intonacji mowy i śpiewu dzieci w wieku przedszkolnym. Przyjęta perspektywa badawcza pozwoliła na uwzględnienie modelu uwarunkowań rozwoju intonacji, który można uogólnić na model uwarunkowań rozwoju muzycznego dziecka. Konstruując ten model Doktorantka wzięła pod uwagę fakt, że każde dziecko ma pewien potencjał zdolności muzycznych, który przy odpowiednim działaniu można rozwijać. Swoje zdolności muzyczne, a następnie umiejętności intonacyjne dziecko rozwija dzięki aktywnemu i systematycznemu kontaktowi z muzyką, który zapewnia program „Z intonacją za pan brat” jako dodatkowy bodziec do rozwijania aktywności muzycznej dzieci. Doktorantka zwraca także uwagę na dwie grupy uwarunkowań prawidłowej intonacji: wewnętrzne – tkwiące w samym dziecku oraz zewnętrzne – pedagogiczne. Program „Z intonacją za pan brat” ma wyrównywać różnice w tym zakresie i rozwijać umiejętności intonacyjne u dzieci. Ten aspekt stanowi istotny element rozważań naukowych, które zostały podjęte w recenzowanej rozprawie.

Na szczególne uznanie zasługuje oparcie badań na reprezentatywnej literaturze przedmiotu. Duża liczba publikacji wskazana w bibliografii oznacza, że Autorka dotarła do większości wartościowych pozycji, co pozwoliło na realizację badań i potwierdziło umiejętności Doktorantki w zakresie pozyskiwania, interpretowania i analizowania źródeł.

Na pozytywną ocenę pracy pod względem merytorycznym wpływa rzetelna i pogłębiona analiza źródeł – Doktorantka zamieściła w pracy 407 przypisów.

Ponadto Doktorantka ilustruje treści opracowanymi przez siebie tabelami i wykresami, które dobrze ilustrują przedstawiane treści. Wzbogacają one rozprawę doktorską oraz przyczyniają się do lepszego zrozumienia treści i przejrzystszego zestawiania ze sobą poszczególnych informacji. Znakomita szata graficzna wyników badań przedstawionych w postaci kolorowych wykresów jest wielkim atutem recenzowanej dysertacji

Stworzony na końcu pracy wykaz tabel i wykresów ułatwia ich odnajdowanie bez konieczności przeszukiwania pracy.

Odpowiednio zastosowana procedura badawcza przyniosła, z naukowego punktu widzenia, właściwe rezultaty w postaci całościowego opracowania w zakresie podjętego problemu badawczego. Doktorantka zrealizowała założone cele.

Podsumowując należy stwierdzić, że pod względem merytorycznym praca spełnia wymagania stawiane rozprawom doktorskim.

Ocena strony formalnej

Rozprawa zawiera wszystkie niezbędne elementy opracowania naukowego: wstęp, opracowanie problematyki badawczej w świetle literatury przedmiotu, metodologiczne podstawy badań własnych, analizę wyników badań własnych, zakończenie, bibliografię, spis tabel i wykresów, aneks. Napisana jest poprawnie stylistycznie, ortograficznie i gramatycznie. Wypowiedzi są komunikatywne, przejrzyste, jednoznaczne i spójne, użyte środki językowe są zgodne z celem, który Doktorantka planowała osiągnąć. Tekst cechuje się znajomością norm oraz poprawnością graficzną i edytorską. Bibliografia sporządzona jest poprawnie, dobór źródeł należy ocenić jako bardzo dobry pod względem formalnym.

Zapisy cytowanych pozycji są zgodne z normami bibliograficznymi. Konstrukcja przypisów w większości przypadków jest prawidłowa a pochodzenie przywoływanych treści udokumentowano rzetelnie. Ilość i rozmieszczenie przypisów są właściwe, co wskazuje, że Doktorantka opanowała ten element warsztatu pracy naukowej. Mam jednak tutaj pewne uwagi. Np. w przypisie 1 występuje zapis: W.A. Sacher, *Pedagogika muzyki. Teoretyczne podstawy powszechnego kształcenia muzycznego*, Impuls, Kraków 2012, s. 68, a w przypisie 2 występuje zapis: W.A. Sacher, op. cit., s. 11. Z kolei w przypisie 8 występuje zapis: A. Jaszczuk, „Odkrywczy muzyki” jako metoda wspomagania muzycznego rozwoju dziecka w wieku przedszkolnym [w:] *Konteksty kształcenia muzycznego* 1(2) 2015, s. 130, a w przypisie 9 występuje zapis: Ibidem, s. 130. Podobne niekonsekwencje występują w większości przypadków tych samych źródeł cytowanych jedno pod drugim.

W przypisie 24 występuje zapis: R. Ławrowska, *Uczeń i nauczyciel w edukacji muzycznej*, wyd. AP, Kraków 2003, s. 86 a w przypisie 28 występuje zapis: R. Ławrowska, *Uczeń i nauczyciel w edukacji muzycznej*, s. 86-87, z kolei w przypisie 43 znowu zapis, jak w przypisie 24. W przypadku takich sytuacji w innych przypisach występuje zapis z użyciem skrótu op. cit., używanego w przypisach lub cytatach dla odesłania czytelnika do wcześniej cytowanej pozycji. W niektórych przypisach, np. 19, 24, 48 i dalszych, przy nazwie wydawnictwa występuje skrót wyd., w innych przypisach brak tego skrótu. Z kolei w przypisie

51 brak nazwy wydawnictwa. Taka niejednolitość nie powinna mieć miejsca w pracy naukowej.

W przypisie 12 znajduje się źródło opracowania zbiorowego zapisane w postaci: Z. Burowska, J. Kurcz, A. Wilk (red.), Krakowska koncepcja. Źródło to jest przedstawione niepoprawnie, gdyż nie zawiera pełnej notki bibliograficznej: tytuł jest niepełny, brak wydawnictwa, miejsca wydania, roku i strony. Pełny zapis powinien być następujący: Z. Burowska, J. Kurcz, A. Wilk (red.), Krakowska Koncepcja Wychowania Muzycznego w świetle przeprowadzonych badań, Wyd. Akademia Muzyczna w Krakowie, Kraków 1993. Jednakże takie podanie źródła przytaczanych treści nie jest prawidłowe, bowiem nie uwzględnia autora. Sprawia to, że dorobek naukowy autora przypisywany jest redaktorowi opracowania zbiorowego, w którym autor opublikował wyniki swoich badań. W przypisie 59 brak z kolei redaktora publikacji. Rzetelność naukowa wymaga precyzji w tym zakresie.

Wątpliwości budzi także zapis cytowanej literatury w publikacji pod redakcją. Doktorantka używa litery „w” z dwukropkiem i w nawiasie kwadratowym [w:]. Jest to podwójne oznaczenie. Powinna być albo litera „w” z dwukropkiem – w: albo litera „w” w nawiasie kwadratowym – [w].

Zastrzeżenia budzą również przypisy dotyczące artykułów z czasopism. Doktorantka zastosowała przypisy jak w przypadku publikacji pod redakcją. Poprawny zapis powinien zawierać: Inicjał imienia, Nazwisko, Tytuł artykułu, „Tytuł czasopisma” rok wydania, numer (i inne oznaczenia numeru), strona. Ponadto tytuł czasopisma powinien być zapisany wielkimi literami, Doktorantka zaś używa wielkiej litery tylko w przypadku pierwszego wyrazu w tytule czasopisma (np. przypis 8, 40, 61, 63).

Ponadto niekonsekwencje występują w przypadku tytułu Testu krótkich prób zdolności muzycznych. W jednym miejscu cały tytuł testu pisany jest wielkimi literami, w innym miejscu wielką literą zapisany jest tylko pierwszy wyraz w tytule.

W kilku miejscach występują nierówne akapity, nierówne odstępy między wyrazami, niepoprawnie zastosowane są dywizy, czyli łączniki między wyrazami, które nigdy nie mają spacji wokół siebie – Doktorantka takie spacje stosuje z prawej strony.

Należy tu zauważyć, iż w recenzji, w przypadku wskazywania różnych przykładów, nie posługiwano się numerami stron. Doktorantka nie wstawiła w tekście numerów stron, mimo, iż w spisie treści poszczególnym rozdziałom i podrozdziałom numery stron zostały przypisane.

Podsumowując ocenę strony formalnej rozprawy należy stwierdzić, że pod względem edycyjnym występują pewne niedociągnięcia, jednak pod względem estetycznym praca jest na wysokim poziomie. Powyższe uwagi negatywne nie wpływają na obniżenie wartości merytorycznej i poznawczej recenzowanej rozprawy.

Konkluzja

Pomimo pojawienia się w niniejszej recenzji pewnych uwag krytycznych należy stwierdzić, iż rozprawa doktorska mgr Moniki Semik pt. Tworzenie warunków dla rozwoju prawidłowej intonacji mowy i śpiewu dzieci w wieku przedszkolnym, jest opracowaniem bardzo aktualnym, ukazującym rozwiązanie oryginalnego problemu naukowego. Niesie ze sobą znaczące wartości poznawcze z zakresu pedagogiki przedszkolnej.

Doktorantka wykazała się niezbędną wiedzą oraz kompetencjami wymaganymi od pretendenta do stopnia naukowego doktora, tj. kompetencjami w zakresie prowadzenia badań naukowych oraz rozwiązywania problemów badawczych w dyscyplinie pedagogika.

Przedmiotem i treścią badań oraz zastosowanymi metodami badawczymi recenzowana dysertacja wpisuje się w dyscyplinę pedagogika.

Oceniana rozprawa doktorska to dzieło naukowe, które spełnia wymagania stawiane rozprawom doktorskim, określone w Ustawie z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. z 2017 r. poz. 1789) oraz w art. 179, ust. 1 Ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2018 r., poz. 1669).

W związku z powyższym wnioskuję o dopuszczenie mgr Moniki Semik do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Anna Kłim-Klimowicz

Siedlce, 27.07.2022